



ANKARA AKYURT GERİ GÖNDERME MERKEZİ TAKİP ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:

2024/33

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 18/7/2024 tarihli ve 2024/681 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	3
A. Merkez Hakkında Genel Bilgiler.....	3
B. Merkez Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	6
A. Merkeze Kabul ve Yerleştirme	6
B. Fiziksel Koşullar	7
C. İşkence, Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Mekanizmaları	9
D. Beslenme.....	11
E. Sağlık ve Psikososyal Hizmetler	12
F. Sosyal Faaliyetler, Günlük Yaşam ve Dış Dünya ile İletişim	13
G. Güvenlik	15
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	15
A. Değerlendirme	15
B. Önceki Ziyarete Verilen Tavsiyelerin Takibi Bağlamında Tespit ve Gözlemler	15
C. Tavsiyeler.....	21
1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler	21
2. Göç İdaresi Başkanlığına Tavsiyeler.....	21
3. Jandarma Genel Komutanlığına Tavsiye	22

- Bkz.** : Bakınız
- CPT** : European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman Degrading Treatment or Punishment (Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamelenin veya Cezanın Önlenmesi Komitesi)
- m²** : metrekare
- OPCAT** : Optional Protocol to the Convention Against Torture (İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol)
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokol'ün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. Geri gönderme merkezleri, kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı ya da koruma altına alındığı yerlerden birisi olup geri gönderme merkezlerinin temel dayanağı 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda yer almaktadır. Kanun'un “Geri Gönderme Merkezleri” başlıklı 58'inci maddesinde; *“(1) İdari gözetime alınan yabancıların geri gönderme merkezlerinde tutulacağı, (2) Geri gönderme merkezlerinin İçişleri Bakanlığı tarafından işletileceği, Bakanlığın kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yaparak bu merkezleri işletirebileceği, (3) Geri gönderme merkezlerinin kurulması, yönetimi, işletilmesi, devri, denetimi ve sınır dışı edilmek amacıyla idari gözetimde bulunan yabancıların geri gönderme merkezlerine nakil işlemleriyle ilgili usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği”* hükümleri yer almaktadır.

5. 22/4/2014 tarihli ve 28980 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşlettirilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik’in 3’üncü maddesinin 1’inci fıkrasının (ç) bendine göre geri gönderme merkezi; “*idari gözetim altına alınan yabancıların barındırılmaları ve kontrol altında tutulmaları amacıyla kurulan ve doğrudan işletilen veya kamu kurum ve kuruluşlarıyla, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yapılarak işlettirilen merkezleri*” ifade etmektedir.

6. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin 1’inci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda geri gönderme merkezlerine ziyaretler düzenlemek TIHEK’in görev ve yetki alanı kapsamındadır.

7. Anılan görevin icrası kapsamında 17/5/2023 tarihinde Akyurt Geri Gönderme Merkezine **haberli** bir takip ziyareti gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ..., Psikolog ... ile Kurumumuzun talebi üzerine görevlendirilen Hekim ... ve Sosyal Hizmet Uzmanı ... yer almıştır.

8. Ziyaret, Akyurt Geri Gönderme Merkezi İdaresi¹ ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Ön görüşmede, Ziyaret Heyeti tarafından ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş; İdareden Merkezin işleyişi, mevcut durumu, personel ile Merkezde barındırılan yabancılar hakkında bilgiler edinilmiştir. Ön görüşmenin ardından sağlık servisi, spor salonu, ilk kabul odaları, avukat görüşme odaları, kütüphane, derslik, oyun alanı gibi ortak alanlar yerinde incelenmiş; Ziyaret Heyetinin bizatihi belirlediği yabancılar ile Merkez personeli bulunmaksızın heyet hâlinde görüşmeler yapılmıştır. Görüşme gerçekleştirilen yabancılarla, TIHEK ve UÖM görevi hakkında genel bilgiler verilmiş; ziyaretin amacı, kapsamı ve kişisel verilerin gizliliği korunarak ziyaret neticesinde bir rapor hazırlanacağı açıklanmıştır. Ziyaret, İdare ile yapılan son görüşme ile sonlandırılmış ve bu görüşmede ziyarete ilişkin edinilen ilk gözlem ve tespitler İdareye iletilmiştir.

9. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 9/1/2023 tarihli ve 2023/3 sayılı Kararı ile Başkanlık Makamınının 15/5/2023 tarihli ve 22545 sayılı oluruna istinaden

¹ Bundan sonra Akyurt Geri Gönderme Merkezi, kısaca Merkez olarak ifade edilecektir. Ayrıca Merkez İdaresi, İdare şeklinde kullanılacaktır.

17/5/2023 tarihinde Akyurt Geri Gönderme Merkezine gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Merkez Hakkında Genel Bilgiler

10. Ankara ili Akyurt ilçesinde bulunan Merkez, 3/10/2019 tarihinde faaliyete başlamıştır.

11. Merkezin Akyurt ilçe merkezine uzaklığı 4, Ankara şehir merkezine uzaklığı 38 kilometredir.

B. Merkez Personeli

12. Merkezde ziyaret tarihinde toplam 232 personel görev yapmaktadır. Personelin ünvan ve sayı bilgisi aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

ÜN VAN	MEVCUT PERSONEL SAYISI
Müdür	1
İl Göç Uzmanı	19
Tercüman	4
Sosyal Çalışmacı	1
Psikolog	3
Hekim	2
Sağlık Personeli	2
Öğretmen	3
Gıda Mühendisi	1
Şoför	4
Temizlik Personeli	25
İç Güvenlik Personeli (Özel Güvenlik)	94
Dış Güvenlik Personeli (Jandarma)	64

Polis Memuru	4
Teknik Personel	4
Teknisyen	1
TOPLAM	232

13. İdare tarafından Merkezde 1 kadın jandarma personelinin görev yaptığı ve bu durumun ihtiyacı karşılamadığı ifade edilmiştir.

14. Merkezde kadrolu 1 Arapça tercümanının bulunmasının yanı sıra İdare tarafından ihtiyaç hâlinde diğer dillerden tercümanlık için hizmet alımı yapıldığı bilgisi verilmiştir.

15. Merkez personelinin aldığı eğitimler ve katıldığı programlar aşağıdaki sıralanmıştır:

SIRA NO.	PERSONELİN ALMIŞ OLDUĞU EĞİTİMLER
1	İnsan Hakları Eğitimi
2	Hassas Gruplara Mensup Bireylerle İletişim Eğitimi
3	İlk Yardım Eğitimi
4	Kriz Yönetimi ve Acil Durumlara Müdahale Eğitim
5	Özel İhtiyaç Sahiplerinin Tespiti ve Hassasiyet Değerlendirme Araçlarının Kullanımı Çalıştayı
6	İnsan Ticareti Mağdurlarının Tespitine Yönelik Eğitim
7	Risk Analiz Eğitimi
8	Mali Mevzuat Eğitimi
9	Sürücü Eğitim Semineri

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

16. Ziyaret tarihi itibarı ile Merkezde; 155'i kadın, 841'i erkek olmak üzere toplam 996 yabancı bulunmaktadır. Merkezdeki yabancılar arasında 15 aile vardır. Merkezde 54 çocuk, ailesinin yahut yakınının refakati altındadır. Merkezdeki kadınlar arasında 7 hamile, 4 emziren anne yer almaktadır. Merkezde 65 yaş üstü yabancı sayısı ise 4'tür.

17. Ziyaret tarihinde Merkezde görme engelli 2, işitme engelli 1, bedensel engelli 4 olmak üzere toplam 7 engelli birey bulunmaktadır. Engelli yabancılardan 4'ünün, buldukları odalara tek kişi olarak yerleştirildikleri görülmüştür.²

18. İdare tarafından Merkezdeki 62 yabancıda kronik hastalık³ bulunduğu bilgisi verilmiştir.

19. Merkezde 54 farklı uyruktan yabancı bulunmaktadır:

Uyruk	Yabancı Sayısı	Uyruk	Yabancı Sayısı
Afganistan	222	Suriye	195
Irak	162	Pakistan	104
Türkmenistan	61	Somali	29
Özbekistan	24	Kırgızistan	27
Fas	25	İran	23
Cezayir	16	Rusya	9
Demokratik Kongo	7	Gana	7
Tunus	7	Azerbaycan	5
Bangladeş	4	Tacikistan	4
Tanzanya	3	Togo	3
Etiyopya	3	Gambiya	3
Gine	3	Güney Afrika	3
Haiti	1	Kongo	3
Uganda	3	Amerika Birleşik Devletleri	2
Angola	2	Çin	2
Eritre	2	Filistin	2
Gürcistan	2	İsrail	2
Kazakistan	2	Lübnan	2
Nijerya	2	Sudan	2
Yemen	3	Birleşik Arap Emirlikleri	1
Burkina Faso	1	Cibuti	1
Endonezya	1	Fildişi Sahili	1
İtalya	1	Kamerun	1

² İdare tarafından; 2 engelli yabancının, engelleri sebebiyle tek kalmasının uygun görüldüğü ifade edilmiştir. Diğer 2 engelli yabancının ise başka kişilere zarar verme potansiyeline sahip olduğu ve bunun sonucunda tek kişi kalacak şekilde yerleştirildiği bilgisi paylaşılmıştır.

³ Kalp, şeker, tansiyon, hemoroit, astım, epilepsi, böbrek, romatizma ve gut hastalığı gibi.

Libya	1	Mali	1
Moğolistan	1	Moritanya	1
Orta Afrika	1	Romanya	1
Ukrayna	1	Ürdün	1
TOPLAM	996		

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Merkeze Kabul ve Yerleştirme

20. Merkez İdaresi tarafından, kabul edilen yabancıların parmak izlerinin tarandığı ve tarama sonucunda önceden kayıt mevcut ise mevcut bilgilerle kaydın düzenlendiği, kayıt mevcut değilse yeni kayıt oluşturulduğu, yasal olarak Türkiye’de bulunma hakkı tespit edilen kişilerin herhangi bir işlem tesis edilmeden Merkeze alınmadığı belirtilmiştir.

21. Merkeze kabul edilecek kişiler için kabul sırasında teslim-tesellüm tutanağı, sınır dışı ve idari gözetim tebligat formu, değerlendirme formu, üst arama tutanağı, emanet alma tutanağı, düzensiz göçmen mülakat formu düzenlenip tebliğ edildiği bildirilmiştir.⁴ Ayrıca psikososyal destek personeline ön değerlendirme yapıldığı, özel ihtiyaç sahibi kişilerin belirlendiği, kayıt-kabul işlemi tamamlanan kişilerin güvenlik refakatinde odalarına yerleştirilmesi ile kabul sürecinin tamamlandığı ifade edilmiştir.

22. İdare tarafından; idari gözetim kararı alınan kişilere Merkezde kaldıkları süre boyunca sahip oldukları hakları, sorumlulukları ve geri gönderme prosedürü hakkında tercüman eşliğinde bilgi verildiği aktarılmıştır.

23. Kuruma kabullerin yapıldığı giriş alanındaki bekleme salonunda ve avukat görüşme odalarının bulunduğu alanda Türkçe, Arapça, Farsça, Fransızca, İngilizce ve Rusça olmak üzere 6 farklı dilde bilgilendirici afişlerin yer aldığı görülmüştür. Bilgilendirme panolarındaki afişlerde; adli yardım, telefonla görüşme, ilaç dağıtım günleri, merkezde uyulması gereken kurallar, yangın talimatnamesi, emanet alım günleri, PTT gönderim günleri, kantin saatleri, berber günleri gibi konularda bilgilendirici içerikler olduğu gözlemlenmiştir.

⁴ Üst araması sonrası kişinin üzerindeki eşyaların emanet odasındaki dolaplara kaldırılarak emanet defterine kaydedildiği, yabancıların eşyaları arasında kullanmak istediği bir eşyası varsa İdarece belirlenen emanet alım günlerinde yabancıların eşyasını kullanabildiği, emanetle alakalı tüm hususların tutanaklara yansıtıldığı bilgisi verilmiştir. Ayrıca emanet işlemlerinin yürütüldüğü alanın çift kamera ile izlendiği tespit edilmiştir.

24. Yabancılarla yapılan görüşmelerde; haklarının kendilerine anlatıldığı, ücretsiz avukata erişim hakkının bulunduğu konusunda bilgi verildiği, ulaşabilecekleri numaralar için gerekli yönlendirmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

25. İdare tarafından yabancılar arasında bir kavga durumu yaşandığı takdirde yabancıların odalarının değiştirildiği, ayrıca göç uzmanları tarafından Bakanlığın iç yazışma sistemi üzerinden Göç İdaresi Başkanlığına bildirimde bulunulduğu belirtilmiştir.

26. Yabancılarla yapılan görüşmelerde Merkeze kabul ve yerleştirme sürecinde insan onuru ile bağdaşmayacak bir tutum veya davranışla karşılaştıkları yönünde bir şikâyet alınmamış, incelemeler sonucunda da aksi yönde bir bulguyla karşılaşılmamıştır.

B. Fiziksel Koşullar

27. Merkez, 31.857 m² açık alan üzerinde, 15.144 m²'lik kapalı alanda hizmet vermektedir. Merkezin havalandırma alanı 5.174 m²'dir.

28. Merkezin ortak alanları; sosyal faaliyet odası, televizyon/sinema odası, el sanatları salonu, çocuk oyun odası ve alanı, ibadethane, berber odası, yemekhane ve revirden oluşmaktadır.

29. Merkezin, her yabancı için asgari 4 m² alan düşecek şekilde 1000 kişilik kapasiteye sahip olduğu bilgisi edinilmiştir.

30. Merkezde 6 kişilik, 10 kişilik, 12 kişilik ve 20 kişilik odalar bulunmakta olup toplam oda sayısı 86'dır. Barınma yerlerinin yüksekliği tüm odalar için 4.20 metre olup odaların alan bilgileri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Oda Kapasitesi	Alan
6 Kişilik Oda	30,8 m ²
10 Kişilik Oda	47,74 m ²
12 Kişilik Oda	50,24 m ²
20 Kişilik Oda	99,84 m ²

31. Odaların her birinde odalara özel tuvalet ve banyo bulunduğu, 20 kişilik odalarda ise 2 ayrı tuvalet ve banyonun mevcut olduğu görülmüştür.

32. Odalarda belirtilen kapasiteyi karşılayacak sayıda ranza tipi yatak ve ortak kullanıma açık dolapların yer aldığı görülmüştür. Merkezde ayrıca, sirkülasyonun arttığı dönemlerdeki ihtiyacı karşılaması adına yer yataklarının da bulundurulduğu, bu yer yataklarının

İstisnai hâllerde ve kısa zamanlı kullandırıldığı bilgisi edinilmiştir. İdarece; mevsim koşullarına uygun örtülerin yabancılara verildiği, kapasiteden fazla battaniyenin (1123 adet battaniyenin) envanterde tutulduğu belirtilmiş, ziyaret sırasında depoda çok sayıda battaniyenin bulunduğu görülmüştür.

33. İdarece; Merkezin düzenli olarak temizlendiği, yabancılara da temizlik personelinin sorumluluğunda hijyen malzemesi verildiği, ayrıca talep edilmesi hâlinde yüzey temizleyici, çamaşır suyu, temizlik bezi, çekpas vb. malzemelerin de sağlandığı bilgisi paylaşılmıştır.

34. İdare tarafından, yabancılara 15 günde bir 100 mililitre şampuan, 50 gram sabun, 1 adet tıraş bıçağı, 6 ay sonra bir defa daha verilmek üzere 75 mililitre diş macunu ve yabancının Merkezde kaldığı tüm süre boyunca kullanması için bir defalığına diş fırçası⁵ dağıtıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Yabancılarla yapılan görüşmeler sonucunda belirtilen miktarın yeterli gelmediği, kişisel hijyen malzemelerinin daha sık ve/ya daha çok miktarda dağıtılması gerektiği ifade edilmiştir.

35. Ziyaret Heyetinin yabancılarla yaptığı görüşmelerde bazı yabancının tek bir kıyafete sahip olduğu, başka bir kıyafeti bulunmayan birçok yabancının bulunduğu belirtilmiştir. Durum İdareye bildirildiğinde; İdarenin durumun farkında olduğu, ilgili yönerge⁶ gereği ikinci bir kıyafet sağlama yükümlülüğünün bulunmadığı, buna rağmen eldeki imkânlar ölçüsünde kıyafet sağlamaya çalışıldığı ifade edilmiştir.

36. Ziyaret sırasında Merkezde kalan çocuklarda genel olarak tek bir kıyafete sahip olduğu görülmüştür. Yabancılarla yapılan görüşmelerde, çocuklar için yaş ve cinsiyetlerine uygun daha fazla kıyafet ve oyuncak ihtiyacı olduğu ifade edilmiştir.⁷

37. Odalarda doğal ışık, aydınlatma, havalandırma ve ısınma konusunda bir sorunla karşılaşılmanın; merkezdeki yabancılarla yapılan görüşmelerde de bir şikâyetin bulunmadığı anlaşılmıştır.

38. Merkezde 24 saat sıcak su imkânı mevcut olup yabancılar için saat ya da miktar yönünden su kısıtlamasına gidilmediği görülmüştür. Ancak yabancılarla yapılan görüşmelerde,

⁵ İdeal diş fırçası değiştirme süresinin 3 ay olduğu ifade edilmektedir.

Bkz. <https://sultanbeyliadeah.saglik.gov.tr/TR,224435/dis-fircalama.html>

⁶ Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün 04/05/2016 tarihli ve E.17795 sayılı yazısıyla Merkezlere dağıtılan “Geri Gönderme Merkezi Yönergesi”nin “Kıyafet” başlıklı 26’ncı maddesinin 2’nci fıkrası, “İhtiyacı olanlara merkez müdürlüğünce kıyafet temin edilir.” hükmünü ihtiva etmektedir.

⁷ Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Madde 37: “Özgürlüğünden yoksun bırakılan her çocuğa insancıl biçimde ve insan kişiliğinin özünde bulunan saygınlık ve kendi yaşındaki kişilerin gereksinimleri göz önünde tutularak davranılacaktır.”

suyun ısınmasında gecikmeler yaşandığı belirtilmiş, durum İdareye aktarıldığında hidrofor kaynaklı sorunlar yaşanabildiği ifade edilmiştir.

39. Çocuklar için kapalı ve açık oyun alanlarının bulunduğu Merkezde, oyun alanlarındaki mobilyaların çocuklara uygun şekilde tasarlandığı görülmüştür.

40. Merkezde engelli yabancıların özel ihtiyaçlarına cevap verecek biçimde tasarlanmış bir oda mevcut olup aynı zamanda merkezin tüm girişlerinde engelli rampası ve asansörler bulunmaktadır.

41. Merkezde bulunan çamaşırhanede sanayi tipi çamaşır makinelerinin ve bantlı kurutmalı ütü makinesinin kullanıldığı görülmüştür.

42. İdare tarafından Merkezin kapalı alanlarının 30 günde bir ilaçlandığı, ihtiyaç hâlinde lokal ilaçlama uygulamasının da yapıldığı, ayrıca haftada bir defa dezenfeksiyon yapıldığı belirtilmiş; verilen bu bilgi, sunulan evrak üzerinden teyit edilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından daha sık ilaçlama yapılması önerilmiştir. İdare tarafından öneri doğrultusunda ilaçlama süresinin 30 günden 3 haftaya indirildiği bilgisi verilmiş, 3 haftada bir yapılan ilaçlamaların belgeleri paylaşılmıştır.

C. İşkence, Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Mekanizmaları

43. Ziyaret Heyeti tarafından Merkezde dilek/şikâyet kutuları aracılığıyla şikâyetlerin alındığı, ayrıca yabancıların katlarda görev yapan kat sorumluları aracılığıyla dilekçelerini iletebildiği bilgisi edinilmiştir. Yabancılarla yapılan görüşmelerde, İdareye rahatça ulaşabildikleri, Merkez Müdürünün gün içerisinde sıklıkla yüz yüze görüşmeler yapmak suretiyle kendilerinin talep ve şikâyetlerini dinlediği ifade edilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından da Merkez yönetimi ile yabancıların rahat görüşme imkânına sahip olduğu, yabancıların Merkez yönetimine sorunlarını aktarmada zorluk yaşamadığı anlaşılmıştır.

44. İdarece Merkezde dilek-şikâyet kutuları vasıtasıyla 2022 yılında 126; 2023 yılında ziyaret tarihine kadar olan süreçte 56 başvuru alındığı, başvurular için gerekli işlem ve değerlendirmelerin kanuni süre içerisinde⁸ yapıldığı belirtilmiştir.

45. İdare tarafından 17/3/2023 tarihinde bir yabancıнын darp edildiği iddiasıyla yaptığı başvuru sonucu adli soruşturma başlatıldığı ve iki güvenlik görevlisinin görevden uzaklaştırıldığı bilgisi paylaşılmıştır.

⁸ 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'un 7'inci maddesine göre bu süre 30 gündür.

46. Merkezde tek kişilik müşahede odası (yumuşak oda) bulunmaktadır. İdarece öfke krizi geçiren, kendine ve/ya başkalarına zarar verme eğilimi gözlenen yabancıların Merkez personeli gözetiminde en fazla 2 saat müşahede odasında tutulduğu belirtilmiş, gerekli kontrollerin yapılmasının ardından olumlu eğilim gösterenlerin 2 saatlik süre beklenmeksizin yumuşak odadan çıkarıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Yumuşak oda kamera görüntülerinin Heyet tarafından izlenmesi sonucunda, olumlu davranış göstermeyen yabancılar için odada kalma süresinin 2 saat daha uzatılabildiği görülmüştür.

47. Ziyaret Heyeti tarafından Merkezde bulunan 5 yumuşak odadan 3'ünün aktif olarak kullanıldığı öğrenilmiştir. Heyet tarafından yumuşak odalarda yapılan incelemelerde, kapı üstündeki görüşme camının kırılabilir nitelikte olduğu, kapıların elektronik kilidinin çalışmadığı, odayı izleyen kamera bulunsa da bazı açıların kör nokta oluşturduğu gözlemlenmiştir. Yapılan incelemede ayrıca, duvarların sert köpük ile kaplanmamış olduğu, odanın zemininin beton olarak bırakıldığı, zemine yumuşak malzeme kaplaması yapılmadığı görülmüştür.⁹

48. Yumuşak odaya giriş ve yumuşak odadan çıkışta Merkezdeki formların doldurularak kayıt tutulduğu, ayrıca bir kayıt defterinin bulunmadığı görülmüştür. Ziyaret tarihi itibarı ile son 1 yıl içerisinde 9 yabancıların yumuşak odaya alındığı öğrenilmiştir.

49. İdare tarafından geri gönderme merkezleri için yumuşak oda kullanımına ilişkin bir yönetmelik/iç disiplin yönergesi/talimatname benzeri kuralların bulunmadığı bilgisi verilmiştir.

50. Yabancıların avukatlarıyla görüşebileceği 5 oda bulunmaktadır. Odaların ortadan cam bir paravan ile ayrıldığı; mikrofon ile iletişimin sağlandığı, içerisinde kamera bulunmayan ses yalıtımlı tek kişilik odalar şeklinde tasarlandığı görülmüştür.

51. İdare tarafından; Merkezde yabancılar için avukat ile görüşme konusunda herhangi bir sınırlandırma bulunmadığı, 2022 yılında avukatlar tarafından Merkeze 501 ziyaret gerçekleştirildiği ve 2412 yabancı ile görüşme yapıldığı bilgisi verilmiştir. 2023 yılında ise ziyaret tarihine kadar 569 avukat ziyaretinin gerçekleştiği ve 1618 yabancı ile görüşme yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Ayrıca 2023 yılı başından ziyaret tarihine kadar 19 kişinin adli yardım başvurusunda bulunduğu bilgisi verilmiştir.

⁹ Özgürlüğünden mahrum bırakılan kişi için bu tarz bir tecrit uygulamasına gidilmek durumunda kalındığı zaman, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişinin güvenliğinin gözetilmesi ve tutulduğu odanın sakinleştirici bir ortam olması gerektiği belirtilmektedir. Bkz. CPT/Inf(2017)6, Strazburg, 2017.

52. Avukat görüşmelerinde tercüman ihtiyacı olduğu zaman “Baro Tercüman Destek Hattı”nın¹⁰ kullanıldığı ifade edilmiştir.

D. Beslenme

53. Merkezin; yemek, kumanya ve su ihtiyacı özel firmalar tarafından sağlanmaktadır.

54. Merkezdeki yemekhanelerde günlük toplam 2300 kalori ile 2500 kalori aralığında 3 öğün yemek verildiği aktarılmıştır. Menü planlaması için yemek firmasının ay ortasına kadar İdareye taslak menü gönderdiği; Merkezdeki gıda mühendisi tarafından menüdeki her öğünün birbiriyle uyumluluk, kalori ve şartnameye uygunluk kapsamında değerlendirildiği ve menünün belirlendiği, sonrasında menünün yemek firmasıyla ay bitmeden paylaşıldığı bildirilmiştir.

55. Yabancıların özel sağlık durumlarının psikososyal ekip ya da Merkez hekimi/hemşiresi tarafından gıda mühendisine bildirildiği belirtilmiştir. Tansiyon, şeker, kalp vb. hastalıklar sebebiyle özel beslenme ihtiyacı bulunan hastalar için diyet yemek hazırlandığı, dinî ya da başka sebeplerle et tüketmeyen yabancıların vejetaryen/vegan diyetten yararlandığı, ayrıca 3 yaş altı çocuklar için her öğünde süt/mama temin edildiği, bunun yanı sıra ebeveynlerin istekleri doğrultusunda çocukların normal menüden de yararlanmalarının sağlandığı ifade edilmiştir. Ayrıca İdare tarafından hamileler ve çocuklar için akşam öğününden sonra ara öğün tedarik edilmekte olduğu belirtilmiştir.

56. Merkezde her yabancıya günlük bir buçuk litre ambalajlı su verildiği, ayrıca İdare tarafından üç ayda bir analiz ettirilen şebeke suyunun içmeye uygun olduğu ifade edilmiştir. Bu bilgi, Ziyaret Heyetinin yabancılarla yaptığı görüşmelerde teyit edilmiştir.

57. Günlük yemekhane kontrol formuyla ürünlerin gramaj, sıcaklık, kalori değerleri ile organoleptik (koku tat vb.) özelliklerinin kayıt altına alındığı, öğünlerde verilen tüm çeşitlerin ayrı ayrı olmak üzere numune poşetleriyle +4 °C derece sıcaklıkta 72 saat boyunca muhafaza altında tutulduğu görülmüştür.

58. İdare tarafından, hizmet sunan firma personelinin uygun sağlık raporlarına sahip olması ve dağıtım yapan personelin hijyen kurallarına riayet etmesi konularında hassas yaklaşıldığı ifade edilmiştir.

¹⁰ Türkiye Barolar Birliği ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği iş birliğinde 2018 yılından bu yana faaliyetlerini sürdüren Tercüme Destek Hattı için bkz. <https://www.barobirlik.org.tr/Haberler/turkiye-barolar-birligi-ve-birlesmis-milletlerden-tercume-destek-hatti-79769>

59. Merkezde bulunan kantinin, her gün 09.00’da açılıp gece yarısına kadar hizmet verdiği öğrenilmiştir.

60. Kantinde ürün çeşitliliğinin az olduğu, her üründen bir çeşit olduğu, alternatiflerin satışa sunulmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca yiyecek kategorisinde yalnızca atıştırmalık ürünlerin satıldığı görülmüş, İdare tarafından yabancıların kullanabileceği buzdolabı olmadığı için bozulup zehirlenme vakalarına yol açabilecek ürünlerin satılmadığı ifade edilmiştir.

61. Kantin ürün fiyat listelerinin yabancıların odalarının bulunduğu kısımlarda uygun yerlere asıldığı görülmüştür. Kantindeki ürün fiyatlarının piyasadaki muadillerine yakın olduğu gözlenmiştir.

E. Sağlık ve Psikososyal Hizmetler

62. Sağlık servisinin “Yabancılar Polikliniği” olarak hizmet verdiği; klinikte Sağlık Bakanlığınca görevlendirilen 1 hekim ve 1 hemşirenin bulunduğu, hekim ve hemşirenin haftanın her günü 08.00-17.00 saatleri arasında görev yaptığı, kliniğin iş yükünün hafifletilmesi amacıyla idari işlerin takibinde özel güvenlik görevlilerinin de çalıştığı belirtilmiştir.

63. Sağlık görevlileri ile yapılan görüşmede, geçmişte Sağlık Bakanlığınca görevlendirilen personelin her ay değiştirildiği, son görevlendirilen hemşire ve hekimin kendi istekleri doğrultusunda daimî şekilde Merkezde görev yaptığı ifade edilmiş; mevcut sağlık görevlilerinin, her ay yapılan görevlendirmeler sonucu hasta takibinde ve göreve uyum sağlamada sorun yaşanmaması adına gönüllü oldukları bilgisi edinilmiştir.

64. İdare tarafından acil sağlık durumlarında ilk yardımın Merkezde yapıldığı, karşılaşılabilecek her durum için gerekli ekipmanın Merkezde bulundurulduğu ifade edilmiştir. Mesai saatleri içinde ilk müdahalenin görevli hekim tarafından yapıldığı; gerekli görülen durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi vasıtasıyla hastaların hastaneye sevk edildiği belirtilmiştir. Ambulansın en geç 5 dakika içinde Merkeze ulaştığı, hastanenin de yakın mesafede olduğu bilgisi verilmiştir.

65. Sağlık servisine ait bir revir bulunduğu görülmüş, revirde çeşitli ilaç gruplarındaki ilaçların hazır tutulduğu, ihtiyaç hâlinde bu ilaçların kullanıldığı ilaçların Merkez adına reçete edildiği ifade edilmiştir. İlaçların kat güvenlik personeli tarafından dağıtıldığı, kronik hastalıklar için özel olarak verilen ilaçların, hasta adına reçete edildiği belirtilmiştir.

66. Revirde yapılan işlemler ve hastaneye sevk talebinde bulunan yabancılar hakkında yapılan tüm işlemlerin revir defterine işlendiği, tutulan defter ve kayıtlarda bilgilerin düzenli olduğu görülmüştür.

67. Sağlık servisindeki en önemli sorunun dış hastalıklarıyla ilgili sevkler olduğu ifade edilmiştir.

68. Yabancılarla yapılan görüşmelerde yabancılar arasında uyuz salgını olduğu ifade edilmiş, Ziyaret Heyetince bu durum İdareye aktarılmıştır. İdarece; çeşitli ülkelerden gelen kişilerin Merkezde bulunması ve artan göç hareketlilikleri ile yüksek sirkülasyon yaşanmasının sonucunda bu tür vakaların oluşabildiği, salgın durumlarının zaman zaman artış gösterebildiği aktarılmıştır.

69. Ziyaret tarihinde Psikososyal Destek Birimi bünyesinde yalnızca bir sosyal çalışmacının olduğu, psikolog bulunmadığı görülmüşse de daha sonra gönderilen bilgi ve belgelerden 5/7/2023 tarihi itibarıyla Merkezde 3 psikoloğun görev yapmaya başladığı bildirilmiştir. Yabancıların Merkeze kabulü esnasında psikososyal destek personeli tarafından; yabancıyı tanımak, durum ve risk değerlendirmesi yapmak, acil ihtiyaçları tespit etmek ve kişinin merkeze uyumunu kolaylaştırmak amacıyla her yabancı için Ön Değerlendirme Formu doldurulduğu, ayrıca ön değerlendirme görüşmesi sonrası kişiye Merkez kuralları ve imkânları hakkında bilgilendirme yapıp oryantasyon sağlandığı; değerlendirme neticesinde hassas durumda olan kişilerin tespit edilerek detaylı görüşmelerin yapıldığı ve takiplerin sağlandığı bildirilmiştir.

F. Sosyal Faaliyetler, Günlük Yaşam ve Dış Dünya ile İletişim

70. Merkezde bir kütüphane bulunmaktadır. Kütüphanede 881 adet kitap bulunduğu, bunların 346 adedinin yabancı dillerde kitap olduğu; yabancıların mesai saatleri içerisinde Türkçe eğitici eşliğinde kütüphaneyi kullanabildiği, odalarında kitap bulundurabildikleri belirtilmiştir. Kütüphaneye yapılan ziyarette, çocuklara hitap eden kitapların bulunmadığı görülmüştür.

71. Akyurt İlçe Halk Eğitim Merkezi tarafından Merkezde resim, el sanatları eğiticilerinin ve bir Türkçe öğretmenin görevlendirildiği görülmüştür. İlgili personelin mesai saatlerinde oluşturdukları düzenli programlarla eğitim verdiği, yabancıların bu faaliyet ve eğitim programlarından yararlandığı gözlenmiştir.

72. Merkezde 3 adet langırt ile 1 adet masa tenisinin olduğu bir oda, televizyon/sinema odası, havalandırma kısmında basket potaları ve voleybol fileleri bulunmaktadır. Yabancılarla yapılan görüşmelerde televizyon/sinema odasının daha sık kullandırılması talep edilmiş, İdare tarafından talebin değerlendirileceği belirtilmiştir. Langırt, masa tenisi ve spor alanlarının aktif

kullanılabildiği öğrenilmiş olup bu alanlar için yabancılardan herhangi bir talep ve şikâyet alınmamıştır.

73. Merkezde yabancıların en az iki saat olacak şekilde havalandırmadan yararlanabildiği; kahvaltı, öğle yemeği, akşam yemeği sonrasında ve saat 21.00-22.30 arasında havalandırmadan yararlanma imkânları bulunduğu görülmüştür.

74. Merkezde dinî inançlarının gereğini yerine getirmek isteyen yabancılar için talepleri dâhilinde ilgili kişilerle irtibatın sağlandığı, istedikleri dinî materyallerin tedarik edildiği, her inançtan yabancıların kullanması için toplamda 4 ibadethane alanının tahsis edildiği öğrenilmiştir. Merkezde çoğunluğu oluşturan Müslüman yabancılar için ise cuma ve bayram namazlarını kıldırması amacıyla Merkeze bir din görevlisinin görevlendirildiği bilgisi paylaşılmıştır.

75. Merkezde 60 adet ankesörlü telefon bulunmaktadır. Yabancıların, telefonları her gün en fazla 15 dakika kullanabildiği ve kantinde telefon kullanımı için kart satışı yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Maddi imkânları olmayan yabancılara Göç İdaresi Başkanlığı tarafından gönderilen telefon kartlarının ücretsiz olarak verildiği bilgisi paylaşılmıştır. Telefonların uluslararası arama özelliğini ihtiva ettiği bilgisi verilmişse de yabancılarla yapılan görüşmelerde Mali ve Tunus numaralarında kısıtlama olduğu, bu ülkelerden telefonlara ulaşılamadığı iddia edilmiştir. Durum İdareye aktarıldığı zaman; sorunun telefon hizmet sağlayıcısından kaynaklandığı, çözüm için yazı yazıldığı ifade edilmiş, belgeler Ziyaret Heyetinin bilgisine sunulmuştur. Ziyaret sonrası gönderilen bilgi ve belgelerden sorunun telefon hizmet sağlayıcısı tarafından çözüldüğü anlaşılmıştır.

76. Yabancıların ziyaretçileriyle görüşebildikleri üç oda bulunmaktadır. İdare tarafından; yabancıların eşi, vasisi, üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımlarıyla görüşme imkânı sağlandığı ifade edilmiştir.

77. Merkezi ziyarete gelmek isteyen Konsolosluk ve Büyükelçilik görevlilerinin ziyaretlerinin, Göç İdaresi Başkanlığı onayına tabi olduğu, 1/1/2022'den ziyaret tarihine kadar olan sürede 22 Konsolosluk ve Büyükelçilik görevlisinin ziyaret gerçekleştirdiği belirtilmiştir.

78. Merkeze sivil toplum kuruluşları ve baroların ziyaretlerinin Göç İdaresi Başkanlığının onayları doğrultusunda gerçekleştirildiği, ancak ankesörlü telefonlarla yapılan görüşmelerde herhangi bir sınırlama yapılmadığı, ziyaret tarihinden itibaren son bir yıl içerisinde yabancılar ile yüz yüze görüşme talebinde bulunan sivil toplum kuruluşu ve baro temsilcisi olmadığı bilgisi paylaşılmıştır.

G. Güvenlik

79. Merkez, tel örgülü emniyet duvarı ile çevrili olup Merkezin iç güvenliği özel güvenlik personeli, dış güvenliği ise jandarma personeli tarafından sağlanmaktadır.

80. İdarece; vardiya değişimleri öncesinde ve sonrasında günde iki defa sayım ve oda kontrolü yapıldığı ifade edilmiştir.

81. Merkezde yabancıların odaları haricinde Merkezin iç ve dış kısımlarını gösteren 305 adet güvenlik kamerası bulunduğu bilgisi paylaşılmıştır. Kamera kayıtlarının 6 ay süreyle geriye dönük olarak izlenebildiği görülmüştür.

82. Elektrik kesintisi hâlinde Merkezde bulunan 2 adet jeneratörün devreye girdiği, jeneratörlerden sağlanan elektrikle kamera kayıtlarının kesintisiz olarak kaydedilmeye devam ettiği bilgisi verilmiştir.

83. Doğal afetler için Merkezde altı ayda bir yenilenen Acil Durum Eylem Planı oluşturulduğu; yangına karşı önlemler bağlamında yangın algılama sisteminin aktif olduğu ve yangın merdiveninin bulunduğu tespit edilmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

84. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli, ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek bir iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Merkez İdaresince Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletmeksizin erişimi sağlanmış, yabancılarla izole görüşmeler yapabilmesi için gerekli önlemler alınmış ve gerekli bilgi ve belgelere erişimi sağlanmıştır. Bu çerçevede Merkez İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Önceki Ziyarete Verilen Tavsiyelerin Takibi Bağlamında Tespit ve Gözlemler

85. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu tarafından 14/8/2020 tarihinde Akyurt Geri Gönderme Merkezine bir ziyaret düzenlenmiştir. Ziyarete ilişkin gözlem ve tavsiyeler

2020/20 sayılı rapor ile kamuoyuna duyurulmuştur.¹¹ Merkeze daha önce verilen tavsiyelerin yerine getirilmesine ilişkin tespitler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

TAVSİYELER	TAVSİYE VERİLEN KURUM VE YERİNE GETİRİLME	AÇIKLAMA
Özgürlüğünden mahrum bırakılanların Merkeze ilk gelişlerinde tutulma sebepleri, hakları ve yükümlülükleri konusunda bilgilendirmenin, yazılı ve anlayabilecekleri dilde sistematik olarak yapılması, bu amaçla farklı dillerde yazılı ve görsel materyaller hazırlanarak baro iletişim numaralarının görünür yerlere asılması,	Merkez İdaresi <i>Yerine Getirildi</i>	Baro iletişim numaralarının görünür yerlerde, farklı dillerde içeriklerle bulundurulduğu tespit edilmiştir. İdare tarafından gereken bilgilendirmelerin yapıldığı aktarılmıştır. Yabancılarla yapılan görüşmelerde genel olarak yabancıların hak ve yükümlülüklerinin farkında olduğu saptanmıştır.
Covid-19 Pandemisi süreci bağlamında, Merkezde özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yönelik küresel anlamda salgının ehemmiyetinin kavranabilmesi açısından bilinçlendirici	Merkez İdaresi	Önerideki gerekliliklerin yerine getirildiği bilgisinin yanı sıra pandeminin üstünden geçen zamana rağmen bilinçlendirici çalışmaların hâlâ görülebilir yerlerde tutulduğu, vaka tespitleri ve sonraki süreçlerde gereken

¹¹ Rapor için bkz. <https://www.tihek.gov.tr/public/images/kararlar/941B12.pdf>

eğitimler verilmesi; maske, dezenfektan dağıtımının düzenli bir rutine bağlanması, fiziksel mesafe tedbirlerinin özgürlüğünden mahrum bırakılanlarca uygulanmasının özenle denetlenmesi hususunda hassasiyet gösterilmesi,	<i>Yerine Getirildi</i>	prosedürlerin uygulandığı bilgisi edinilmiştir.
Gerek ortak alanlar gerekse de özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin barındırıldığı özel alanlarda genel bir sinek sorunu olduğu görülmüş olup bu hususun etkin bir plan çerçevesinde gerçekleştirilecek ilaçlama çalışmalarıyla sona ermesinin sağlanması,	Merkez İdaresi	Sorunun çözüldüğü, ayrıca benzer sorunlara karşı tedbirler alındığı müşahede edilmiş olup ilaçlamaların düzenli olarak yapıldığı bilgisi belgeleriyle paylaşılmıştır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Merkez kütüphanesindeki kitapların çocuk ve yetişkinlere hitap edecek şekilde farklı türlerde ve dillerde çeşitliliğinin artırılması ve kullanıma açılması,	Merkez İdaresi	Yetişkinlerin aksine çocuklar için farklı dillerde ve farklı yaş aralıklarına hitap edecek kitap çeşitliliğinin artırılmadığı görülmüştür.
	<i>Kısmen</i>	
Spor faaliyetlerinin haftada bir yapılması; hobi, eğitim gibi kursların açılması konusunda girişimlerin ivedilikle gerçekleştirilmesinin sağlanması,	Merkez İdaresi	Aradan geçen süre zarfında çeşitli kursların açıldığı, eğitimlerin verildiği ve spor alanlarının aktif kullanımına izin verildiği tespit edilmiştir.
	<i>Yerine Getirildi</i>	

Ankesörlü telefon sisteminin ivedilikle Merkez bünyesinde tesis edilmesi ve özgürlüğünden mahrum bırakılanların dış dünya ile iletişim sürelerinin arttırılması,	Merkez İdaresi	Ankesörlü telefon sistemi kurulmuştur. Bazı ülkelere ulaşımda sorun yaşansa da sorun yaşanan ülkelere alternatif erişimlerin sağlandığı müşahede edilmiştir. Ayrıca sorunların çözümü için gerekenlerin yapıldığı paylaşılan bilgi ve belgelerde teyit edilmiştir.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Merkezin fiziksel koşullarına; arızalı kameralara ilişkin tadilat gerektiren işlerin ivedilikle tamamlanması konusunda girişimde bulunulması,	Merkez İdaresi	İzleme sisteminin işler hâle getirildiği görülmektedir.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Özgürlüğünden mahrum bırakılanların talepleri göz önünde bulundurularak kişisel hijyen malzemelerinin dağıtım sıklığını ve miktarının arttırılması,	Merkez İdaresi	Dağıtım miktarının, dağıtım sıklığına göre yeterli olmadığı müşahede edilmiştir.
	<i>Yerine Getirilmedi</i>	
Alıkonuların avukata erişim hakları bağlamında barolarla doğrudan iletişime geçilerek; Merkezde özgürlüğünden mahrum bırakılanlara ve Merkez personeline yönelik	Merkez İdaresi	İdarece verilen bilgiler, sunulan istatistik, yabancılarla yapılan görüşmeler sonucunda adli yardıma ulaşma noktasında İdarenin tavsiyeye uyduğu görülmektedir.

<p>adli yardım kapsamında avukatlık hizmeti ve idari gözetim kararına itiraz süreci; uluslararası koruma başvuru prosedürü hususlarında bilgilendirici seminerler verilmesi; adli yardıma erişim süreçlerinin kolaylaştırılması,</p>	<p><i>Yerine Getirildi</i></p>	
<p>Barolarla iş birliği içinde, adli yardıma başvuru prosedürüne ilişkin özgürlüğünden mahrum bırakılanların anlayabileceği çeşitli dillerde kitapçıklar hazırlanarak Merkez bünyelerinde dağıtımının sağlanması ve bu hususun takipçisi olunması,</p>	<p>Merkez İdaresi</p> <p><i>Yerine Getirildi</i></p>	<p>İlgili önerideki amaca matuf farklı dillerdeki broşürlerin görünür yerlerde tutulduğu gözlemlenmiştir.</p>
<p>Geri Gönderme Merkezlerinde görev yapmakta olan uzman ve uzman yardımcıları ile meslek elemanları başta olmak üzere bütün personele yönelik olarak hazırlanan eğitim müfredatına işkence ve kötü muameleyi inceleme ve belgeleme eğitiminin dâhil edilmesi,</p>	<p>Göç İdaresi Genel Müdürlüğü</p> <p><i>Yerine Getirildi</i></p>	<p>Personele verilen eğitimler çerçevesinde tavsiyelerin göz önüne alındığı tespit edilmiştir.</p>
<p>Merkezde gerçekleşen su kesintileri nedeniyle yaşanabilecek mağduriyetlerin önüne geçebilmek adına</p>	<p>Göç İdaresi Genel Müdürlüğü</p>	<p>Sorunun çözüldüğü tespit edilmiştir.</p>

<p>Ankara Büyükşehir Belediyesi ile gerekli çalışmaları yürüterek Merkeze şehir şebekesinden düzenli su hizmetinin sağlanması,</p>		
	<p><i>Yerine Getirildi</i></p>	
<p>Gerek güvenliğin tesisi gerekse de insan hakları temelli anlayış çerçevesinde sevkler sırasında özgürlüğünden mahrum bırakılanların temel ihtiyaçları açısından personel yetersizliği sebebiyle kısıtlamalar getirilmemesi adına jandarma personel sayısının; bilhassa jandarma kadın personel sayısının artırılması,</p>	<p>Jandarma Genel Komutanlığı</p>	<p>İhtiyacın hâlâ devam ettiği görülmüş, Merkez Yönetimi tarafından özellikle kadın jandarma personeli sayısının artırılması talep edilmiştir.</p>
	<p><i>Yerine Getirilmedi</i></p>	
<p>Merkezde gerçekleşen su kesintileri nedeniyle yaşanabilecek mağduriyetlerin önüne geçebilmek adına Merkeze şehir şebekesinden düzenli su hizmetinin sağlanması için gerekli çalışmaların yapılması,</p>	<p>Ankara Büyükşehir Belediyesi</p>	<p>Sorunun çözüldüğü tespit edilmiştir.</p>
	<p><i>Yerine Getirildi</i></p>	

C. Tavsiyeler

1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

86. Hidrofor sistemi nedeniyle suyun geç ısınması konusunda gereken çalışmaların yapılması,

87. Yabancılara sağlanan kişisel hijyen malzemelerinin yeterli miktara çıkarılması, miktar ve/ya tedarik sıklığının artırılması,

88. İkinci bir kıyafeti olmayan yabancılara ikinci kıyafetlerin ücretsiz şekilde temin edilmesi,

89. Çocuk yabancılar için yaş ve cinsiyetlerine uygun kıyafet ve oyuncak temin edilmesi,

90. Kantinde yer alan ürün çeşitliliğinin artırılması,

91. Uyuz salgını özelinde gereken tedbirlerin alınması,

92. Televizyon/Sinema odasındaki etkinliklerin artırılması, hususları tavsiye edilmektedir.

2. Göç İdaresi Başkanlığına Tavsiyeler

93. Yabancılara yönelik Türk dili ve kültürünü tanıtacak, yabancılarının ülkede kaldıkları takdirde entegrasyonunu kolaylaştıracak programların oluşturulması,

94. Diş hastalıkları hususunda sevklerin kolaylaştırılması adına Sağlık Bakanlığı ile ortak çalışmaların yapılması,

95. Geri gönderme merkezleri personeline sürekli ve düzenli aralıklarla özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yönelik muamele eğitimlerinin verilmesi,

96. Geri gönderme merkezlerinde uyuz hastalığına karşı bilgilendirici ve farkındalık artırıcı çalışmalar yapılması,

97. Bu ziyaret çerçevesinde herhangi bir problem tespit edilmemekle birlikte, İdarenin zapt etme yöntemlerine müracaat etmek durumunda kaldığı zamanlarda; kanunilik, gereklilik ve orantılılık ilkelerinin ve hesap verme yükümlülüğünün gözetilmesi adına zapt etme yöntemine dair ölçütlerin mevzuat ile düzenlenmesi,

hususları tavsiye edilmektedir.

3. Jandarma Genel Komutanlığına Tavsiye

98. Merkezde görev yapan kadın jandarma personel sayısının artırılması, hususu tavsiye edilmektedir.